

## עין משפט ונר מצוה

**עג** א מיי פ"ח מהל' שמיטה הל"ח טוש"ע יו"ד סימן ט סעיף ז:

**ע**ד ב מיי שם הל"ט ועי' בשהגות ובי"מ טוש"ע שם סעיף ח: **ע**ה ב מיי שם הלכה יח טוש"ע שם סעי' ז: **עו** ד ד מיי פ"ה מהל' מאלכות אסורות הל"ח ופ"ח מהל' שמיטה הל"ב סמג עשין א טוש"ע יו"ד סי' נה סעיף ה: **עז** ו ז מיי שם טוש"ע שם סעי' ז:

## רבינו גרשום

הכא דפריע' טבחי שנתקינו ניקרון: ארבע בטרין. ד' אצבעות: בליטי שניכרין בין הבשר: אטוטי קשים: כיון דזייג צלולי: רוב בנין. וטרפה: צומת הגידים שאמרו ברובו דאי נפקין צומת הגידים רוב אחד מהן טרפה: טעמא דאיכא תרי הא ליכא תרי לא כלום הא ליכא תרי ונפקין רובו של אחד טרפה אע"ג דנשתתיר בו שליש והיינו פליגא דרבנאי דסבירא ליה לשמואל אי נפק חד מהלאת חוטי' של צומת הגידים ולא נשתתיר מאותו שפסק אלא שלש כשרה.

ואיכא דאמר מאי רובו רוב כל אחד ואחד שליש: אם רוב בשר קיים על העצם: זה היה מותר בהבמה והאביר: הכי קאמינא אבר שחיה ממנו. כלומר למעלה מן הארכובה:

שחיה ממנו מוטל באשפה רב. מותיב רב חסדא חזינן הכא דאבר המדולדל בה טיהרה וכיצד אמרת האבר עצמו מטמא במשא אע"ג דשחטו את אמו: לוחביה ממתניין נשחטה הבמה הוכשרו בדמיה כלומר דאין שחיטה עושה ניפול וכוללתו השחיטה ומטהר מידי נבלה בין האבר המדולדל ובין הבשר המדולדל. אי ממתניתיק איכא לדחוייה בדדחין דאיכא למימר מאי הוכשרו הבשר הפורש מן האבר והבשר הפורש מן הבמה אבל אבר לא איכא למימר דלא: דיתיב וקאמר לה להא שמועתא דרב אם עור ובשר חופה אותו מותר האבר:

עור הרי הוא כבשר אפי' לא חופה אותו אלא עור מותר: עור מצטרף לבשר. כלומר חציו עור וחציו כבשר: ולימא עור משלים לבשר. שיהא כבשר רוב:

## עו:

**מ**ר בר רב אשי אמר ב'ו'. פי' בקונטרס דכמר בר רב אשי קי"ל ככל דוכתי בר ממכתב אודיתא ומיפך שזועה וכן יש בסדר תנאים ואמוראים ור"ח פי' דקי"ל כוותיה ככל דוכתין בר ממיפך שזועה וחיורי וסימן כולו הפך לכן וחיורי היינו הך דשמעתין וכן פי' רבינו תס': **א**יפסיק חד מינייהו **מ**רפּה. לא שייך למתני גבי יתר עליהן עוף (לעיל נ). משום דכשנפסק אחד מהן סוף כולן ליפסק: **ו**אם לא זה וזה אסור. והא דקתני רישא נחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה ה"ה נמי נשבר העצם ואין רוב בשר קיים ולאגב סיפא נקט נחתכו דלמטה אפי' נחתכו לגמרי כשרה:

**רוב עוביו ואמרי' זה רוב הקיפו.**

זימנין דמשכחת לה זה בלא זה שאין העצם עגול לגמרי אלא מרחיב מלד אחד ומליר מלד אחד ובקונטרס פירש צענין אחר:

**למאי ליחוש זה חדא דא"ר יוחנן ב'ו'.** תימנה דהתם גבי פסק פליגי משום דמר אזיל בתר השתא ומר אזיל בתר סוף כדמפרש כנידא זולין (פסחים פד.) ומה שייכא ההיא פלוגתא הכל לענין הגנה וי"ל משום דכרייתא קתני אס עור ובשר חופין אס רובו משמע דאי חשיב בשר מגין:

**גידין שסופן להקשות.** בפרק כידא זולין (שם דף פד.) פי' בקונטרס גידי זואר ואין נראה דהכא מייית לה אגדי רגל ועוד דגידי זואר לעולם קשין הן ואין רגילות לאכלן זולין (שם פג.) הגידין והגותר והעלמות ישרפו לשעה עשר ופרין הני גידין היכי דמי אי גידי בשר יכליניהו ואי דלייתור היינו נותר אלא פשיטא גידי זואר משמע שסם רגילים להיות נותר ככל שעה ט:

אל

**אבר אסור ובהמה מותרת מתקף לה רב נחמן לשמואל** יאמרו אבר ממנה מוטל באשפה ומותרת א"ל רב אחא בר רב הונא לרב נחמן לרב גמי יאמרו אבר ממנה מוטל באשפה ומותרת א"ל הכי קאמינא אבר שחיה ממנה מוטל באשפה ומותרת שלחו מתם הלכתא כוותיה דרב הדור שלחו כוותיה דשמואל הדור שלחו כוותיה דרב ואבר עצמו מממא במשא מתיב רב חסדא <sup>א</sup>לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל בה דבר שגופה תטהר את העובר דבר שאינו גופה א"ל רבה <sup>ב</sup>הדורי אפירכי למה לך אותיב ממתני' <sup>ג</sup>נשחטה בהמה הוכשרו בדמיה דברי ר"מ ר"ש אומר לא הוכשרו א"ל מתני' איכא לדחויי בדדחין כי סליק ר' זירא אשכחיה <sup>ה</sup>לרב ירמיה דיתיב וקאמר לה להא שמעתא א"ל <sup>ו</sup>איישר <sup>ז</sup>וכן תרגמה אריוך בבבלי אריוך מנו שמואל והא מיפלג פליג הדר ביה שמואל לגביה דרב ת"ר נשבר העצם ויצא לחוץ אם עור ובשר חופין את רובו מותר אם לאו אסור וכמה רובו כי אתא רב דימי אמר ר' יוחנן רוב עוביו ואמרי לה רוב הקיפו <sup>ח</sup>אמר רב פפא <sup>ה</sup>הלכך בעינן רוב עוביו ובעינן רוב הקיפו אמר עולא אמר רבי יוחנן עור הרי הוא כבשר א"ל רב נחמן לעולא ולימא מר עור מצטרף לבשר דהא עור ובשר קתני א"ל אנן עור או בשר תנינן איכא דאמרי [אמר עולא] א"ר יוחנן יעור מצטרף לבשר א"ל רב נחמן לעולא ולימא מר עור משלים לבשר לחומרא א"ל אנא עובדא ידענא דההוא בר גזולא דהוה בי רבי יצחק דעור מצטרף לבשר הוה ואתא לקמיה דר' יוחנן ואכשריה א"ל בר גזולא קאמרת יבר גזולא דרכיך שאני הגהו גידין רכין דאתו לקמיה <sup>י</sup>דרבה אמר <sup>י</sup>רבה למאי ליחוש להו חדא <sup>י</sup>דאמר ר' יוחנן גידין שסופן להקשות נמנין

**צענין רוב עוביו.** נכסה שלא יא' רוב החלל דרך נקב הבשר ושיא' רוב היקף הבשר שעל הבשר קיים: **עור הרי הוא כבשר.** אס ניטל הבשר מתחת העור והעור חופה אס עוביו והיקפו כשר: **ולימא מר עור מצטרף לבשר.** לחומרא דליצעי חזיו עור וחזיו בשר: **אנן עור או בשר סנינא.** בזה כרייתא דלעיל: **ולימא מר עור משלים לבשר.** דליצעי רוב הכיסוי בבשר ומיעוטו עור להצטרף צין שניהם לכסוי רוב העצם: **בר גזולא.** שנשברה רגלו: **דרכיך.** עורו לפיכך חסוב כבשר: **הנהו גידין סרכין.** דהוו מצטרפי לבשר וחופין רוב עצם הנשבר:

## בהמה המקשה פרק רביעי חולין

**ד**ויג. זלולין קליר"ש לצניס קלת: **סלתא חוטי הוו.** צומת הגידין: **אודא רוב בנין.** שהוא עצ משניהם וכיון דלזל רובא טרפה: **שני מחצריה.** עצ מחצרו: **נפליה.** נפלו קרפי"ר בלע"ז: **ברוב אחד מהם.** אס נפסק רובו של אחד מהם טרפה: **הא איכא פרי.** רובו קיים: **הסרבנל** של זמר ומעמידין

בית הזואר בחוט כמו שאלו עושין ברכאות: וכמר בר רב אשי קי"ל ככל דוכתי בר מתרתי מכתב אודיתא (סנהדרין דף כט:) ומיפך שזועה (שזועות דף מא.). ובשיעור צומת גידין אחר שנחלקו ולא אחתפרש הלכתא כמאן בשל תורה הלך אחר המחמיר [ע"ז א]. וטרפות דאורייתא הלכך מעילוי ערקומא עד מקום שמתפשטין כל מקום שחוטך שם הוי צומת הגידין ואפי' רכובה קיימת ועצם קיים טרפה: **העצם מן הארכובה.** אס נשבר העצם שם ורוב בשר שעל השצירה קיים. עור ובשר חופין רוב העצם: **זה וזה.** אכר ובהמה מותר: **ואס לאו זה וזה אסור.** ומתני' דקתני אס לאו אין שחיטתו מטהרתו דמשמע אכר אסור ובהמה מותרת אלמטה מן הארכובה קאמר: **אכר אסור.** משום מדולדל. ולשמואל מתני' צין למעלה ובין למטה קאמר ושני לה למתני' צין נחתכו לגמרי לנשבר העצם משום דהכל גידין קיימי: **ולרצ נמי.** בלמטה מן הארכובה יאמרו כו': **שחיה ממנה.** שהשמה תלויה בה: **מוטל באשפה.** דקאמר אכר אסור ואתה חותכו ומשליכו לאשפה: **כווסיס דרב.** דלמעלה מן הארכובה זה וזה אסור: **ואכר עלמו מטמא במשא.** דשחיטה עושה ניפול: **מיסיוני כו'.** אלמא אין שחיטה עושה ניפול: **הדורי אפירכי.** לאותווי מצרייתא שאינה ידועה לכל: **אופיב ממסני'.** שגורה בצית המדרש צפי כולם דתנן בהעור והרוטב (לקמן קס.) האכר והבשר המדולדלים נשחטה הכהמה הוכשרו לקבל טומאת אורכלין אלמא אין זה טומאת נבלות: **לא הוכשרו.** התם מפרש טעמא: **דדדחין.** לעיל בפרקין (דף עג:) מאי הוכשרו אכר קאמר דאי נמי שחיטה עושה ניפול אין טומאת נבלה בבשר הפורש מן הסי דגידין ועלמות צעינן כדיליף התם: **להא שמעתא.** דרב דאמר לעיל אס לאו זה וזה אסור דרב ירמיה בר אבא תלמיד דרב הוה ואמר לה לשמעמיה דרב: **אריוך.** קרי שמואל על שם <sup>א</sup>אריוך מלך אלסר (בראשית ד) דהלכתא כוותיה דרבי: **רוב עוביו.** שלא יא' רוב עובי השצירה לחוץ אלא מיעוט חלל העצם נגלה ורובו נכסה: **רוב הקיפו.** עוביו של עצם לא מעלה ולא מוריד אס רוב היקף הבשר שסביב העצם על השצר קיים אפי' נהפך חלל העצם ויא' דרך נקב קטן כשר ואס רוב היקף העצם סביב השצירה מגולה אפי' כיונה בליטת ראש השצירה לזד בשר הקיים והרי כל חלל העצם נכסה אפי' הכי טרפה:

**עור הרי הוא כבשר.** אס ניטל הבשר מתחת העור והעור חופה אס עוביו והיקפו כשר: **ולימא מר עור מצטרף לבשר.** לחומרא דליצעי חזיו עור וחזיו בשר: **אנן עור או בשר סנינא.** בזה כרייתא דלעיל: **ולימא מר עור משלים לבשר.** דליצעי רוב הכיסוי בבשר ומיעוטו עור להצטרף צין שניהם לכסוי רוב העצם: **בר גזולא.** שנשברה רגלו: **דרכיך.** עורו לפיכך חסוב כבשר: **הנהו גידין סרכין.** דהוו מצטרפי לבשר וחופין רוב עצם הנשבר:

נמנין

### מסורת הש"ס

א) עיין בהרה"ש בזה, ב) [לעיל עג.ג.] ג) [גדה סה:] ד) [לעיל עג: לקמן קס:] ה) [ברכות מז: וס"ג, ו] ו) [שבת נג.], ז) [ז"ל דרש"א, ח) [ז"ל רבא], ט) [פסחים פד., י) [עיין פריש"י שבת נג. ד"ה שמואל ומש"ש על ירדן], כ) [נוע"ע תוס' יומא פג. ד"ה מר ותוס' סנהדרין כט: ד"ה מר ותוס' שזועות מא. ד"ה ולמר ותוס' כטויות פד: ד"ה והוא ודף נז. ד"ה אלמנה], ל) [נוע"ע תוס' פסחים פד. ד"ה גידין].

## גליון הש"ס

גמ' אבר רב פפא הוביר. לעיל ד' סה ע"א שנת ד' כ ע"א:

## הגהות הב"ח

א) גמ' אשכמיה לרבי ירמיה בר אבא דיומי:

## לעני רש"י

קליר"ש. בהדורים, צלולים. קרפי"ר. הוצא מסכך, התור.

## מוסף רש"י

ובאת האבר המדולדל בה. בשום בזהמה שמתקן ממנה אכר ומטהרה ותלוי מתקנת. דלמתיק בבעור והרוטב (לקמן קס.) האכר המדולדל בבהמה ובמטהר טומאת אורכלין ולא טומאת נבלות, מדקתני הוכשרו בדמיה, ואי נבלה תלוי הכשר איכא למימר, ואע"פ שאסורין בלכילה כדקמינן לביבא האכר והבשר המדולדלים נשחטה בהמה. נטהרה נשחטה בהמה. נטהרה נשחטה עוד משום נבלה ואע"פ שאסורין בלכילה כדלמתיק בבהמה המקשה (לעיל עג:) מובשר בשדה טרפה, מידי נבלה טהרו, דאין שחיטה עושה ניפול והוכשרו בדמיה לקבל טומאה בלא הכשר אחר (לקמן קכז.) יישר. יפה אמת (שבת טז) שפיר קאמרת (פסחים נג:) לעיר נהו. וכן תרגמה אריוך. שמואל קרי אריוך על שם שהיה בקי בדנין וטופס כמלך השופט על הארץ לשון ריבא מלך (שבת נג.) לשון מלך כמו גור אריות יהודה, להכי קרי לשמואל אריוך. דקיל' הלכה כשמואל בדניא כי היכא דדינא דמלכותא דינא (מנחות לה.).